

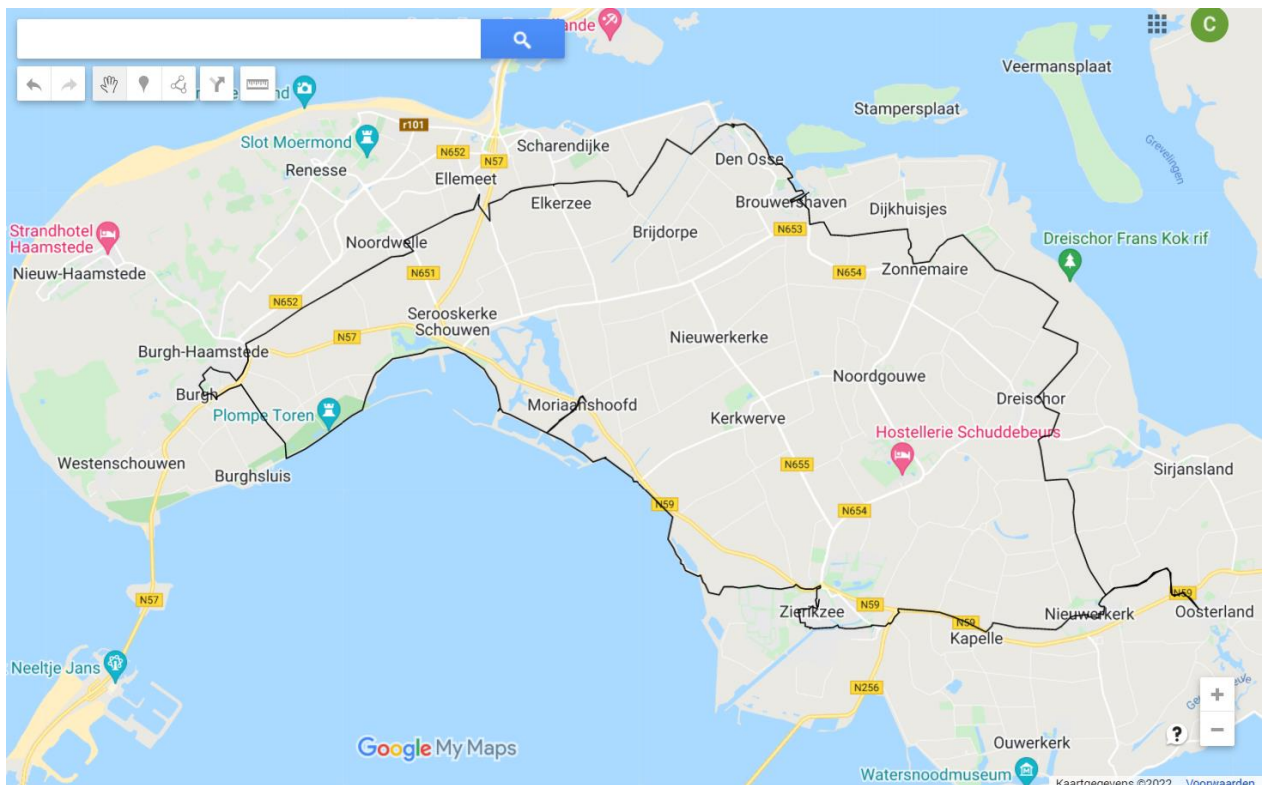
schouwen-duiveland

Zaterdag 16 april 2022

Stad & Lande fietsstocht 'Langs de molens van Schouwen-Duiveland'

Vandaag zetten we dit bijzondere industriële erfgoed extra in het zonnetje.

Route 1 (71 km)

Beste deelnemer,

Leuk dat u meedoet aan deze Stad & Lande activiteit!

Aan de hand van deze routebeschrijving fietst u langs twaalf molens van Schouwen-Duiveland. In de routebeschrijving is van elke molen ook de ontstaansgeschiedenis opgenomen dus u krijgt een compleet beeld van elke molen die u bezoekt.

Bij molen de Lelie in Scharendijke verzorgt Stad & Lande van 11.00 tot 14.00 uur een extra algemene toelichting over molens op Schouwen-Duiveland.

Deze route is een rondje van 71 kilometer. Wij adviseren u te starten tussen 10.00-12.00 uur. U kunt starten bij één van de onderstaande molens en daarna het routeboekje verder volgen.

Niet alle molens hebben dezelfde openingstijden of zijn open voor bezichtiging, zie hiervoor het onderstaande schema:

1. Molen de Lelie, Kloosterweg 2-4, Scharendijke. **Molen open 10.00-18.00 uur.**
2. Molen 't Hert, Weelweg 14, Ellemeet. **Molen is alleen van buiten te bezichtigen.**
3. Molen de Graanhalm, Burghseweg 53, Burgh-Haamstede. **Molen open 10.00-20.00 uur.**
4. Molen de Zwaan, Oude Hoofdweg 7, Moriaanshoofd. **Molen open 10.00-17.00 uur.**
5. Molen de Hoop, Lange Nobelstraat 43, Zierikzee. **Molen open tot 12.00 uur.**
6. Molen den Haas, Bolwerk 1, Zierikzee. **Molen is alleen van buiten te bezichtigen.**
7. Nieuwerkerkse molen, Elzenstraat 17, Nieuwerkerk. **Molen open 10.00-17.00 uur.**
8. Oosterlandse molen, Molenweg 28, Oosterland. **Molen open 11.00-16.00 uur.**
9. Molen Aeolus, Molenweg 17, Dreischor. **Molen open 10.00-16.00 uur.**
10. Molen de Korenbloem, Molendreef, Zonnemaire. **Molen open 10.00-17.00 uur.**
11. Molen Windlust, Haven Zuidzijde, Brouwershaven. **Molen is alleen van buiten te bezichtigen.**
12. Molen de Haan, Noordwal 3, Brouwershaven. **Molen is alleen van buiten te bezichtigen.**

U kunt er eventueel ook voor kiezen de molens per auto te bezoeken. Let op: u kunt niet overal precies de aangegeven routebeschrijving volgen omdat sommige delen uitsluitend voor fietsers toegankelijk zijn. Past u ter plekke zelf uw route aan met behulp van het kaartje op de vorige pagina.

Wij danken alle vrijwillige molenaars voor hun enthousiaste medewerking om van deze Stad & Lande-activiteit een succes te maken.

Wij wensen alle deelnemers heel veel plezier!

Deelname is op eigen risico.

1. Molen de Lelie, Kloosterweg 2-4, Scharendijke

De molen is in 1868 gebouwd door molenmaker H. van Besoyen en metselaar P. Geluk. Het betreft hier een ronde stenen grondzeiler met twee maalstenen en fokwieken met in totaal een vlucht van 18.50 meter. Als enige molen in Zeeland voert deze molen een zelfzwichtend systeem doordat er op de wieken kantelbare kleppen zijn aangebracht die automatisch hun stand aanpassen aan de kracht van de wind..

In 1892, 1896, 1914, 1920 en 1925 gaat de molen over in andere handen. In het oorlogsjaar 1942 komt Abraham Coomans op de molen. Hij maalde er van 1942 tot 1958. Tijdens de inundatie in de 2e wereldoorlog en tijdens de watersnoodramp van 1953 stond de onderkant van de molen onder water en tijdens de Ramp ging het oorspronkelijke woonhuis verloren. In 1960 werd de exploitatiemaatschappij "Verzicht" eigenaar en in 1971 kocht G. Hueting de molen, waarna de gemeente begin jaren '90 eigenaar werd.

In 2018 wordt de molen voor 1 euro overgedragen aan de toenmalige molenaar Martin van der Steen en werd er een grootscheepse restauratie ingezet welke grotendeels door Martin en zijn echtgenote Jonna is uitgevoerd. Ook was er hulp van buitenaf, zoals die van mevr. Fien van Reeve, de enige vrouwelijke molenaar op Schouwen-Duiveland en een deskundige op molengebied.

De restauratie is opvallend vakkundig en gedegen aangepakt met oog voor de kleinste historische details. Het binnenwerk is vrijwel weer geheel in de originele staat. Van buiten is de molen teruggebracht in de rood, wit en blauwe kleuren die de molen had in 1930. Door het plotselinge overlijden van Martin van der Steen in 2020 is de molen en het naastgelegen restaurant onlangs aangekocht door de familie Plomp.

Martin van der Steen
foto www.pzc.nl

Vorig jaar heeft Stad & Lande een oorkonde toegekend voor de bijzonder geslaagde verbouwing van de molen.

Van 1 naar 2

Ga bij de ingang aan de Elkerzeeseweg richting Scharendijke en ga linksaf de Weelweg op, of ga vanaf de ingang aan de Kloosterweg rechtdoor over de rotonde naar de Weelweg. Volg het fietspad langs de Weelweg. Hou links de Weelweg aan richting molen 't Hert. Deze bevindt zich aan uw linkerkzijde.

2. Molen 't Hert, Weelweg 14, Ellemeet (ook wel Oostermolen genoemd)

Deze ronde stenen korenmolen is in 1748 gebouwd. Het is een licht getailleerde grondzeiler, die geheel is opgetrokken uit gele bakstenen, die later wit zijn geschilderd. De molen heeft een vlucht van 19.36 meter en beschikt over twee zolders en twee maalwerken.

Deze molen heeft een voorganger gehad. In 1960 werd tijdens graafwerkzaamheden vlakbij de molen een houten kruis van de voormalige standerdmolen gevonden.

Vanaf 1857 werd de molen gedraaid door de familie Dijkman en was in bedrijf tot 1996 waarna de molen en het naastgelegen builhuisje werden gerestaureerd. Een buil is een werktuig waarmee tarwemeel wordt geschud. Hierdoor worden zemelen en gries eruit verwijderd en resteert bloem voor het bakken van wittebrood. Meestal voltrok dit proces zich in een buil in de molen. In de molen was geen plaats voor de buil en daarom is er een apart huisje bij gebouwd.

Bovenop de kap staat een sierlijk windwijzertje in de vorm van een hert.

Als bijzonderheid kan nog worden vermeld, dat de molen op het grondgebied van de voormalige gemeente Elkerzee staat, maar toch altijd als molen voor Ellemeet dienst heeft gedaan.

foto www.allemolens.nl

Watersnood 1953 Schouwen-Duiveland, Ellemeet

Het kleine blauwe bordje linksboven de deur geeft aan hoe hoog het water heeft gestaan tijdens de watersnoodramp in 1953.

Huidig eigenaar van de molen is Stichting Molen 't Hert..

Vandaag is deze molen helaas alleen van buiten te bewonderen.

Van 2 naar 3

Vervolg de Weelweg tot aan de Schelpweg. Ga rechtsaf de Schelpweg op richting Ellemeet. Volg de Schelpweg over het viaduct en ga beneden linksaf de Weelweg op. Volg de Weelweg tot het einde, bij de aansluiting op de Stoofweg (N651). Ga linksaf het fietspad op langs de Stoofweg in de richting van Serooskerke. Steek over bij de Lokkershofweg (Pas op met oversteken!).

Volg de Lokkershofweg. Blijf de Lokkershofweg volgen en ga rechtdoor bij de 'knik' met de Zuidwelleweg. Blijf de Lokkershofweg helemaal volgen in de richting van Burgh-Haamstede.

De Lokkershofweg gaat over in de Bouwmansweg. Volg de Bouwmansweg. Sla linksaf het fietspad op een stukje voorbij Landwinkel De Fruitgaard. Steek de Serooskerkseweg (N652) over (Pas op met oversteken!).

Volg het fietspad dat parallel loopt langs de Kraayesteinseweg en ga bij de Zandweg rechtsaf. Volg de Zandweg en hou vervolgens links aan de Bernhardstraat op. Volg de Bernhardstraat helemaal tot aan de Burghseweg. Ga linksaf de Burghseweg op richting Burgh. Volg de Burghseweg tot aan molen de Graanhalm. Deze bevindt zich aan uw linkerzijde.

3. Molen de Graanhalm, Burghseweg 53, Burgh-Haamstede

Molen De Graanhalm is in 1847 gesticht door Adriaan Gast. In 1921 werd W.D. Dijkman eigenaar en werd het huis naast de molen gebouwd. De familie Dijkman hield deze molen jarenlang in bedrijf door het malen van veevoer voor de boeren in de omtrek en hij voorzag de lokale bakkers van meel.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog dreef de bovenas rechtstreeks een oliepersje aan om olie uit lijnzaad te persen, om zodoende zeep te maken of brandstof voor verlichting.

In 1974 kocht de familie Landegent de molen aan voor bewoning en horeca-huisvesting maar de molen bleef draaien. De tarwe wordt eerst geplet tussen twee ijzeren rollen en daarna gemalen met de molenstenen. De maalstenen vermalen nu uitsluitend Zeeuwse Vlegel tarwe voor het pannenkoekenhuis en kleinverbruik in de winkel. Het Zeeuwse Vlegeltarwe wordt milieuvriendelijk geteeld en verbouwd op Schouwen-Duiveland en Noord-Beveland.

foto www.pannenkoekmolen.nl

Deze molen is altijd in bedrijf geweest met uitsluitend de wind als energiebron. Momenteel zijn er plannen om zelf stroom te gaan draaien. Door nieuwe technieken is dit tegenwoordig ook mogelijk met een traditionele windmolen. Met deze duurzame plannen wil eigenaar Piet-Jan Landegent proberen zijn voetstap op de aarde verder verkleinen.

De molen is nu beter bekend als de pannenkoekmolen omdat er sinds 1978 een pannenkoekenhuis in is gevestigd.

Van 3 naar 4

Ga bij molen de Graanhalm linksaf de Burghseweg weer op. Volg de Burghseweg en ga linksaf de Leliëndaleweg in, linksaf het fietspad op. Volg het fietspad richting de Kraayesteinseweg (N57). Volg het fietspad onder de Kraayesteinseweg (N57) door tot aan de Meeldijk. Ga rechtsaf op de Meeldijk en volg de Meeldijk tot aan de Steursweg.

Ga rechtsaf de Steursweg op. Volg de Steursweg helemaal tot aan het einde, tot de Plompetorenweg. Ga linksaf de Plompetorenweg op, in de richting van de Plompetoren. De Plompetorenweg gaat verderop over in de Karremansweg. Volg de Karremansweg en blijf rechtdoor gaan, als deze over gaat in de Stolpweg. Ga op de Stolpweg rechtsaf het fietspadje op. Volg het fietspad helemaal tot aan de Schelphoek. Ga op de Schelphoek rechtdoor. Blijf de Schelphoek volgen tot aan het fietspad langs de Oosterschelde en volg dit fietspad tot aan het einde. Ga linksaf naar beneden en vervolgens gelijk rechtsaf de Inlaagweg op. Volg de Inlaagweg en ga voor de uitkijktoren linksaf richting de Bootsweg, in de richting van de Provincialeweg (N59). Volg het onverharde padje door Plan Tuureluur langs de uitkijktoren totdat u de Bootsweg bereikt aan de andere kant van het water. Volg de Bootsweg tot aan de Provincialeweg (N59). Steek de Provincialeweg (N59) schuin over (Pas op met oversteken!) richting de Taaijersweg. Volg de Taaijersweg en hou rechts aan. Ga rechtsaf de Oude Hoofdweg in. U vindt molen De Zwaan op Oude Hoofdweg 7.

4. Molen de Zwaan, Oude Hoofdweg 7, Moriaanshoofd / Kerkwerve

Moriaanshoofd is vooral bekend van de Molen de Zwaan, ook wel bekend als de 'Merjaense molen'. Molen de Zwaan dateert uit 1866 er werd vervaardigd in Leerdam, ter vervanging van een oudere korenmolen die 20 meter ten noordoosten van de huidige molen stond.

Het betreft een achtkantige grondzeiler, een type windmolen die vanaf de grond kan worden bediend. Door de gedrongen bouw scheren de draaiende wieken bijna over de grond. De molen wordt door de molenaar vanaf de grond 'opgezeild'.

De zijkanten zijn met riet bedekt en de molen staat op een wit geschilderde gemetselde voet van ruim 1 meter hoog. De kap is gedekt met dakleer.

Op de tijdens de watersnoodramp in 1953 helaas weggespoelde zeefuiel stond onder meer:

*"Eertijds was ik alleen van hout, maar nu in steen en riet herbouwd
En hoger vlucht gegeven want door het malen van het graan
Vindt gij al zoo ook Uw bestaan wat noodig is voor het leven.
Wie alleman zijn goed vertrouwt en niet behoorlijk boeken houdt
En veel verteer bij kleine winste en nimmer meer wil zijn de minste
En zelden rekent, zelden schrijft, is 't vreemd, dat die geen koopman blijft?"*

foto anno 1930.
www.archieven.nl

Sinds 1919 oefende de familie Verhage hier het maalbedrijf uit. Tot 1968 is er op windkracht gemalen. In de laatste helft van vorige eeuw werd de molen niet meer gebruikt en trad er zwaar verval in. Men stond zelfs op het punt dit klassieke bouwwerk te slopen maar zover kwam het gelukkig niet.

In 2003 werd de molen gerestaureerd en in sindsdien wordt er vaak op zaterdagmiddagen gedraaid en ook gemalen.

Huidig eigenaar van de molen is Stichting tot Behoud van de Molen de Zwaan.

Van 4 naar 5

Ga linksaf op de Oude Hoofdweg en ga terug richting de Taaijersweg. Volg de Taaijersweg en hou links aan. Blijf de Taaijersweg volgen tot aan de Provincialeweg (N59). Steek de Provincialeweg (N59) over (pas op met oversteken!). Volg de Bootsweg en volg het onverharde pad door Plan Tuureluur, langs de uitkijktoren, richting de Inlaagweg. Ga linksaf de Inlaagweg op.

Volg de Inlaagweg helemaal tot aan de Boogerdweg. Ga rechtdoor op de Boogerdweg, richting Café-Restaurant de Heerenkeet. Ga rechtsaf het fietspad op langs de Oosterschelde. Volg het fietspad langs de Oosterschelde, helemaal tot aan de Boerenweg bij Zierikzee. Ga op het fietspad linksaf de Boerenweg op. Volg de Boerenweg helemaal tot aan het einde, bij de Laan van St. Hilaire. Ga linksaf het fietspad op langs de laan van St. Hilaire. Steek bij de stoplichten de Provincialeweg (N59) over en ga rechtsaf op het fietspad. Blijf het fietspad volgen langs De Nieuwe Koolweg (N59) tot aan de grote rotonde. Ga voor de rotonde rechtsaf op het fietspad en steek De Nieuwe Koolweg (N59) over (Pas op met oversteken!). Ga rechtsaf richting de Nobelpoort. Ga door de Nobelpoort, de Korte Nobelstraat in. Ga aan het eind rechtsaf de Watermolen in en gelijk links de Hem in. Volg de Hem tot aan de Schuithaven en ga dan linksaf de Lange Nobelstraat in. Volg de Lange Nobelstraat tot aan molen de Hoop (nr. 43).

5. Molen de Hoop, Lange Nobelstraat 43, Zierikzee

Aan de Lange Nobelstraat verrees in 1850, 30 meter van de plaats van de eerdere houten molen, deze ronde stenen stellingmolen De Hoop.

foto www.zierikzee-monumentenstad.nl

Op de prachtige gevelsteen boven de oostelijke ingang staat de tekst: 'GERARD KOOLE LEIDE DEN EERSTEN STEEN VAN DEZEN MOLEN 3 JULY EN OVERLEED 14AUGs 1850'

De molen is in 1874 uitgebrand en in 1876 weer hersteld. De stelling waar de molen op staat is meer dan 12 meter hoog en de molen heeft een vlucht van 23.75 meter.

In 1945 maalde de molen voor het laatst op grote schaal. Alleen in 1953, vanwege de

watersnoodramp van 1 februari, is nog even gemalen; daarna werd molen De Hoop alleen als opslagplaats gebruikt. Nadat de gemeente de molen in 1977 voor het symbolische bedrag van 1 gulden van de toenmalige eigenaar Jan Roggeband had aangekocht, onderging de molen een grondige restauratie met onder meer een nieuwe stelling en roeden. Op 13 november 1982 werd 'de Hoop' feestelijk in gebruik genomen.

De huidige molenaar Teun van der Bok paste het inwendige van de molen aan om er vanaf 1993 een fulltime ambachtelijke korenmolenaarsbedrijf te kunnen starten. Dagelijks maalt hij granen tot meel en levert hij diverse meelmelanges aan bakkerijen en thuisbakkers.

Van 5 naar 6

Ga bij molen de Hoop rechtsaf en volg de Lange Nobelstraat. Ga rechtdoor op de Schuithaven en ga vervolgens rechtsaf de Melkmarkt in. Ga op de Melkmarkt rechtdoor de Beddeweg in. Ga linksaf de Klokstraat in en vervolgens rechtsaf de Meelstraat in. Volg de Meelstraat en het Kerkhof langs 'De Dikke Toren' en ga vervolgens linksaf de Balie op.

Ga rechtdoor de Raamstraat in en vervolgens linksaf de Regenboogstraat in. Ga rechtsaf de Ravestraat in. Rij door tot de Hoofdpoortstraat. Ga linksaf de Hoofdpoortstraat in en volg de Hoofdpoortstraat tot aan de Nieuwe Haven. Ga rechtsaf 't Luitje in en vervolgens rechtsaf het Bolwerk in, naar molen den Haas.

6. Molen den Haas, Bolwerk 1, Zierikzee

Molen den Haas is een korenmolen uit 1727 aan het Bolwerk in Zierikzee. Het betreft hier een ronde stenen stellingmolen met drie koppels maalstenen en een vlucht van 23,80 meter.

De eerste eigenaren waren Willem van Schelven en Gijsbert Blom wat blijkt uit de prachtige gevelsteen met de volgende inscriptie:

foto www.zeeland.com

DEN HAAS – Kornelia Blom en Jakomina de Kok met haar tweeën, leyden den eersten en tweeden steen den 20 maart evenals men 1727 schreven, Willem van Schelven en Gysbregt Blom.

Tussen de eerste twee woorden ziet men een rood geschilderde springende haas.

Na diverse andere eigenaren te hebben gekend, komt molen den Haas in 1902 in het bezit van H. van Dijke Hzn. En na diens overlijden wordt zijn zoon, H.J. van Dijke, in 1950 eigenaar. Hij woonde in het linkse huis naast de molen. Tot 1953 is de molen nog regelmatig in bedrijf geweest.

In 1984 werd gemeente Schouwen-Duiveland eigenaar van de molen en werd deze grondig gerestaureerd. Sinds de restauratie is de molen veelvuldig draaiend te zien waarbij soms ook wordt gemalen.

Vandaag is deze molen helaas alleen van buiten te bewonderen

Van 6 naar 7

Ga terug op het Bolwerk naar 't Luitje en ga rechtsaf naar de Nieuwe Haven en volg de Nieuwe Haven tot aan de Zuidhavenpoort. Ga rechtsaf door de Zuidhavenpoort, ga over de ophaalbrug en vervolg de route rechtdoor de Julianastraat in. Volg de Julianastraat via het fietspad tot aan de Trambaan en ga links de Trambaan in. Ga gelijk weer rechtsaf en volg het fietspad richting de Weg naar de Val (N256). Volg het fietspad en ga onder de Weg naar de Val (N256) door.

Ga linksaf en volg de parallelweg naast de Weg naar de Val. Ga linksaf de Gouweveerse Zeedijk in en steek bij de stoplichten de Rijksweg (N59) over. Ga rechtsaf en volg de parallelweg naast de Rijksweg (N59). Blijf de parallelweg volgen tot aan de Capelleweg en ga dan linksaf de Capelleweg in. Volg de Capelleweg en ga rechtsaf de Loensweg in. Blijf de Loensweg helemaal volgen tot in Nieuwerkerk. Steek de Stolpweg over (Pas op met oversteken!) en ga rechtdoor de Weststraat in. Ga linksaf op de Kerkring en volg de Kerkring en ga vervolgens rechtdoor de Oude Noordstraat in. Ga linksaf de Molenstraat in en daarna rechtsaf de Magnoliastraat in. Ga vervolgens linksaf de Esdoornstraat in. Ga daarna de Elzenstraat in. De Nieuwerkerkse molen bevindt zich aan de linkerzijde op nr. 17.

7. Nieuwerkerkse molen, Elzenstraat 17, Nieuwerkerk

De Nieuwerkerkse korenmolen, een bovenkruier met een stenen romp die enigszins is gedetailleerd, behoort tot het type grondzeiler, en werd in 1844 gebouwd.

De voorganger van de huidige molen, een houten achtkant, brandde als gevolg van blikseminslag op 2 januari 1844 af.

Boven de westelijke deur prijkt een gevelsteen, met als opschrift: *De eerste steen is gelegd door Ks.Pr. Berman Jz. op den 29 mei 1844.* Op het hek van de molenwerf stond vroeger geschilderd: *Door de Zeeuwse wet – Ben ik hier neergezet.* Dit heeft betrekking op het feit dat de achtkantige houten voorganger wat meer naar het noordwesten heeft gestaan. De over de weg draaiende wieken leverden echter gevaar op, zodat herbouw op dezelfde plaats werd verboden.

In 1858 werd W. Dijkman eigenaar van de Nieuwerkerkse molen en als de naam Dijkman valt, zijn we bij een bekende molenaarsfamilie terechtgekomen. De laatste beroepsmolenaar was de uit Poortvliet afkomstige Adriaan Geuze. Tot 1963 maalde hij op de wind en in 1970 verkocht hij zijn inmiddels vervallen molen aan de toenmalige gemeente Duiveland. De molen werd tussen 1974-1976 ingrijpend gerestaureerd.

Bij de ramp van 1953 had de romp van de molen zwaar te lijden gehad van het zoute water. In 2004 werd daarom, met name aan de onderste meters, intensief herstel verricht.

Van 7 naar 8

Ga bij de Nieuwerkerkse molen linksaf op de Elzenstraat en volg de Elzenstraat tot aan de Schoolstraat. Ga vervolgens rechtsaf de Schoolstraat in en ga vervolgens rechtdoor de Platte Capelledijk op. Volg de Platte Capelledijk en hou rechts aan om de Platte Capelledijk te blijven volgen. Volg deze tot aan de Rijksweg (N59). Ga linksaf en blijf op de parallelweg, evenwijdig aan de Rijksweg. Steek bij de stoplichten de Rijksweg over en ga de Molenweg in. Blijf de Molenweg volgen tot aan de Oosterlandse molen, op Molenweg nr. 28.

8. Oosterlandse molen, Molenweg 28, Oosterland

Deze naamloze ronde stenen korenmolen van Oosterland werd in het jaar 1752 gebouwd. Voor het bouwjaar stond er op dezelfde plaats een houten standaardmolen, die door bouwvalligheid moest worden afgebroken. Sinds mensenheugenis zijn er altijd leden van het geslacht Vijverberg molenaar op deze molen geweest.

De molen behoort tot het type grondzeiler en is gebouwd op een lage molenberg van anderhalve meter hoogte.

De molen behoorde in 1752 oorspronkelijk tot de ambachtsheerlijkheid van Suzanna Maria Loncque, ambachtsvrouwe van Oosterland, Sirjansland en Oosterstein. Zij was de weduwe van mr. Johan Cau, heer van Domburg en oud-burgemeester van Zierikzee. Op de fraaie gevelsteen staat het wapen van de familie Cau (drie kauwen) gecombineerd met het wapen van Oosterland. Op de baard van de korenmolen bevinden zich de alliantiewapens van Cau en Loncque. Dit omdat de eigenaar

van een ambachtsheerlijkheid ook het 'windrecht' bezat: het recht om op het grondgebied een molen te laten draaien.

De molen heeft een vlucht van 22,40 meter, heeft drie zolders en twee koppels maalstenen. Sinds 1916 was de Wassenaarse familie Schimmelpenninck van der Oije eigenaar van de molen. Later werden molen en andere eigendommen ondergebracht in de Stichting der Heerlijkheden Oosterland, Sirjansland en Oosterstein.

Van 8 naar 9

Ga rechtsaf en volg de Molenweg terug in de richting van de Rijksweg (N59). Steek bij de stoplichten de Rijksweg over en ga linksaf. Volg de parallelweg langs de Rijksweg in de richting van Nieuwerkerk. Ga rechtsaf de Platte Capelledijk op. Blijf de Platte Capelledijk volgen tot aan de Stoofweg. Ga vervolgens rechtsaf de Stoofweg in. Volg de Stoofweg tot aan de Noorddijk. Ga bij de Noorddijk linksaf en volg de Noorddijk tot aan de Nieuweweg. Ga bij de Nieuweweg rechtsaf het fietspad op wat naast de Nieuweweg loopt. Volg het fietspad langs de Nieuweweg en ga bij Beldert rechtsaf. Volg Beldert en ga vervolgens linksaf de Bellaertweg in. Volg de Bellaertweg en ga bij de kruising linksaf de Blindeweg in, die over gaat in de Molenweg. Molen Aeolus bevindt zich aan de linkerzijde, op nr. 17.

9. Molen Aeolus, Molenweg 17, Dreischor

De molen van Dreischor werd in 1739 gebouwd op een molenberg van circa twee meter hoog waardoor hij extra veel wind vangt.

Van oudsher heette deze molen Aeolus. In 1941 werd de naam gewijzigd in de Koekoek door de toenmalige eigenaar M. de Rijke uit Zierikzee. In de jaren 60 werd de naam Aeolus weer in ere hersteld, verwijzend naar de Griekse god van de wind.

De molen is tot 1962 in bedrijf geweest, hierna kwam de molen in particuliere handen en kreeg het een woonbestemming. In 2000 is de molen aangekocht door de gemeente Schouwen-Duiveland. Een paar jaar later heeft er een grondige restauratie plaatsgevonden en is het maalwerk teruggeplaatst zodat de wieken weer konden draaien.

De molen betreft een wit geschilderde ronde stenen bovenkruier en grondzeiler. In de tijd dat er veel vlas werd verbouwd in de omgeving bevond er zich een klein formaat koppelstenen in de molen speciaal voor het malen van lijnzaad.

Aardig is de gevelsteen die naast de voordeur van het voormalige molenaarshuis prijkt. Hierop afgebeeld een grondzeiler met een deur in het midden en een venster links wat hoger. Als tekst staat op de steen:

"Anno 1803. Het nieuwe moollen huys is gestigt door Simon van de Wiele".

foto www.molendatabase.nl

De gevelsteen boven de molendeur is helaas grotendeel onleesbaar. Het wapen van Dreischor stond er vroeger bij op maar dat is in de Franse tijd (1795-1814) weggebeiteld.

Van 9 naar 10

Volg de Molenweg in de richting van het dorp. Ga voorbij Goemanszorg rechtsaf de Welleweg in en blijf de Welleweg aanhouden. Volg de Welleweg tot aan de Zorge'sweg en ga linksaf de Zorge'sweg in. Ga vervolgens rechtsaf de Zuid Langeweg in. Ga linksaf de Helleweg in. Volg de Helleweg en ga verderop rechtdoor de Stoofweg in.

Ga aan het einde van de Stoofweg linksaf de Veerdijk op, in de richting van het dorp Zonnemaire. Volg de Veerdijk en hou vervolgens rechts aan. Neem de route beneden van de Veerdijk en ga rechtdoor. Volg een klein stukje Achterweg en ga vervolgens rechtsaf de Molendreef in, naar molen de Korenbloem.

10. Molen de Korenbloem, Molendreef 5, Zonnemaire

Deze lage ronde stellingmolen werd in 1873 gebouwd. Het was de opvolger van de vorige molen de Hoop uit 1685 welke op de Rietdijk stond (in de kromte) en in 1872 afbrandde.

Volgens nieuwe Zeeuwse wetten uit 1838 was het verboden om binnen 50 meter van een openbare weg een nieuwe molen te bouwen omdat paarden konden schrikken van de ronddraaiende wieken.

Daarom is ervoor gekozen om bij de Veerdijk (voorheen Stoofdijk) deze nieuwe molen te bouwen welke op 1 november 1872 in bedrijf werd gesteld door molenaar J.A.C. Verton. Bij de nieuwe molen werd ook een molenaarshuis gebouwd.

In 1905 wordt de molen verkocht aan Jan Rijstenbil. Diverse generaties Rijstenbil draaien de molen tot 1960. In deze periode wordt de molen aangepast aan de veranderende omstandigheden. Zo wordt er een derde koppel maalstenen bijgeplaatst, wordt de molen voorzien van een motor voor windstille dagen, wordt er een koekenbreker geplaatst voor het verwerken van veekoeken en wordt er een mengketel geplaatst voor het zelf mengen van veevoeders.

In de oorlogsjaren is de polder Nieuw-Bommenede geïnuundeerd en heeft molen De Korenbloem circa twee meter in het water gestaan. Tijdens de watersnoodramp van 1953 is de polder drooggebleven.

Uiteindelijk is de molen in 1990 aan de toenmalige gemeente Brouwershaven verkocht die de - inmiddels zwaar vervallen molen - liet restaureren. Sindsdien draait de molen weer regelmatig en is de molen ook instructiemolen voor het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

foto Beeldbank Schouwen-Duiveland

1992. Feestelijke opening van de verbouwde molen de Korenbloem, met muziekkorps 'Nut en Uitspanning' uit Zonnemaire.

van 10 naar 11

Ga terug op de Molendreef naar de Achterweg. Volg de Achterweg tot aan de Rietdijk. Ga rechtsaf de Rietdijk op en volg de Rietdijk. Blijf de Rietdijk volgen. Hou op de Rietdijk bij de splitsing links aan en ga de Rietdijk af en vervolgens links de Noord Bosweg op. Volg de Noord Bosweg helemaal tot aan de Kijkuitsedijk. Ga dan linksaf de Kijkuitsedijk op, richting Brouwershaven. Steek bij de Provinciale Straatweg over (Pas op met oversteken!) en ga rechtsaf het fietspad op richting Brouwershaven. Volg het fietspad langs de Provinciale Straatweg. Ga rechtdoor en hou vervolgens rechts aan en ga het Slingerbos in. Blijf het Slingerbos volgen tot aan de haven. Ga bij de haven rechtsaf Haven Zuidzijde in. Recht voor u ziet u molen Windlust.

11. Molen Windlust, Haven Zuidzijde/ Slingerbos, Brouwershaven

Deze kleine korenmolen is in 1935 gebouwd door molenmaker Jan van den Hamer (1900-1975). Het doel van de molen, die ongeveer een derde van de grootte heeft van een doorsnee stellingmolen, was het demonstreren van zijn vindingen aan zijn klanten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wekte de molen elektriciteit op, zodat de eigenaar naar de radio kon luisteren en verlichting kon laten branden. Naderhand is de gemeente Brouwershaven eigenaar van Windlust geworden.

In 1955 kreeg het molentje zijn huidige plaats op de Oosthavendijk.

Tijdens een zware storm op 25 januari 1990 werd de molen omver geblazen, waarbij de binnenroede brak en de kap en spruiten zwaar werden beschadigd. De gemeente liet de molen binnen drie maanden herstellen. In 2013 is het interieur stevig onder handen genomen.

Er wordt nu op vrijwillige basis graan gemalen. De molen, die eigendom is van de gemeente Schouwen-Duiveland. De molen heeft de status van gemeentelijk monument.

De molen is vandaag aan de binnenzijde niet te bezichtigen, de wieken draaien vandaag wel.

foto www.mapio.net

van 11 naar 12

Ga terug en volg de Haven Zuidzijde. Ga rechtsaf de Markt op en gelijk weer rechtsaf naar de Haven Noordzijde. Volg de Haven Noordzijde en vervolgens De Nieuwe Jachthaven. Blijf de Nieuwe Jachthaven volgen en ga vervolgens linksaf Krabbendijke in. Aan de rechterzijde vindt u molen De Haan.

12. Molen de Haan, Noordwal 3, Brouwershaven

Deze korenmolen op de Noordwal is gebouwd in 1724. Het is de oudste nog bestaande molen van Schouwen-Duiveland. De molen staat op de vestingwal van de smalstad Brouwershaven, direct aan de haven en is particulier bezit.

Het is een stenen bovenkruier (grondzeiler) met een vlucht van 22,56 meter. Tot 1954 maalde hij graan tot meel voor het dagelijks brood. Er zijn drie zolders met op één ervan twee koppels maalstenen. Opmerkelijk is dat de molen ooit is ingekort. Oorspronkelijk was molen De Haan een stellingmolen, gebouwd nadat de standerdmolen die op die plek stond, was afgebroken. In de jaren 1960 is de molen verbouwd als woning. In 2017 werd de molen particulier aangekocht door de huidige eigenaren en werd er gestart met een grondige restauratie waardoor de oude korenmolen is omgetoverd tot een sfeervol logeerafres met uitzicht over het Zeeuwse land, de Grevelingen en Brouwershaven.

De molen is van binnen niet te bezichtigen, de wieken draaien vandaag wel.

foto John Deeben

Aanvoer van de nieuwe wieken voor molen de Haan in 2018.

Vorig jaar heeft Stad & Lande een oorkonde toegekend voor de verbouwing van molen de Haan.

van 12 naar 1

Ga terug naar de Nieuwe Jachthaven en ga linksaf en vervolgens rechtsaf de Noorddijk op. Volg de Noorddijk en daarna een stukje van de Loskade. Ga bovenop de Loskade het schelpenpadje op, bovenop de dijk. Volg het schelpenpad over de dijk, helemaal tot aan Den Osse. Ga voor de Jachthaven van Den Osse linksaf de Zaete in en ga 2x rechtsaf de Heernisweg in. Volg de Heernisweg tot aan de Blankersweg. Ga linksaf de Blankersweg in. Volg de Blankersweg tot aan de splitsing en ga rechtsaf de Dirksweg in. Volg de Dirksweg en ga vervolgens linksaf De Nieuwe Kerkweg in.

Volg de Nieuwe Kerkweg helemaal tot het einde in Looperskapelle. Ga vervolgens rechtsaf bij de splitsing de Kapelleweg in. Volg de Kapelleweg en hou buiten Looperskapelle links aan. Volg de Kloosterweg tot aan molen de Lelie in Scharendijke (Zie 1).

Als tussenstop of afsluiting kunt u hier eventueel een hapje en/of drankje gebruiken.

Hebt u vragen, complimenten,
opmerkingen of wilt u lid worden van
Stad & Lande?

Neem contact met ons op via:
secretariaat@stad-en-lande.nl

of

Postbus 70, 4300 AA Zierikzee

Neem een Kijkje op onze website
www.stad-en-lande.nl

*Tekst en opmaak routeboek: Corneel de Oude, Corina Verkerk-Jansen en Joyce van Dijke-Vermeulen.
Dank aan alle aanwezige vrijwillige molenaars en molen de Lelie te Scharendijke voor de
welwillende medewerking en gastvrijheid!*